

Садовніча В. А., здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
ОПП Початкова освіта Житомирського державного університету імені Івана
Франка

Науковий керівник: **Шанскова Т. І.**, докторка педагогічних наук,
доцентка, завідувачка кафедри початкової освіти та культури фахової мови
Житомирського державного університету імені Івана Франка

ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

Постановка проблеми. Сучасна освіта зосереджує значну увагу на розвитку критичного мислення школярів, особливо в молодшому шкільному віці, оскільки саме тоді формуються основи для подальшого розвитку їхніх пізнавальних та аналітичних здібностей. Інтегрований курс «ЯДС» базується на системному підході до пізнання навколишньої дійсності, гармонійно об'єднуючи аспекти природничих, соціальних і гуманітарних наук. Цей курс покликаний створювати умови для того, щоб учні могли навчитися аналізувати інформацію, ставити розумні запитання, висловлювати обґрунтовані судження та ухвалювати рішення, базуючись на власних висновках.

Проте перед педагогами постає складне завдання - забезпечити ефективність цього процесу, адже традиційні методи навчання, орієнтовані переважно на передачу готових знань, далеко не завжди зумовлюють розвиток критичного мислення. Тоді виникає потреба глибше дослідити потенціал курсу

«Я досліджую світ», щоб виявити його можливості у формуванні важливих навичок мислити критично у школярів молодших класів.

Аналіз наукової літератури. Аналіз наукової літератури свідчить про вагому роль розвитку критичного мислення в учнів молодших класів через впровадження інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Наукові роботи підтверджують, що цей курс стимулює пізнавальну активність і зацікавленість учнів у дослідницькій діяльності, створюючи базу для формування критичного мислення. Наприклад, у статті «Формування критичного мислення молодших школярів через інтегрований підхід на уроках ‘Я пізнаю світ’ за програмою ‘Інтелект України»[1] детально розглянуті методики, спрямовані на розвиток аналітичного, логічного та творчого мислення.

Окремі дослідження також акцентують увагу на важливості педагогіки партнерства та поєднання різних предметних галузей у формуванні критичного мислення. У статті «Особливості викладання інтегрованого курсу ‘Я досліджую світ’ у Новій українській школі»[2] обґрунтовується необхідність інтеграції завдань, здатних розвивати вміння аналізувати, порівнювати й синтезувати інформацію — ключових навичок для вироблення критичного мислення.

На основі представлених досліджень можна зробити висновок, що інтегрований підхід у навчанні є ефективним інструментом для розвитку критичного мислення у молодших школярів, особливо в межах курсу «Я досліджую світ».

Виклад основного матеріалу. Інтегрований курс «Я досліджую світ» гарантує ефективне середовище для розвитку критичного мислення у молодших школярів. Завдяки синтезу різних предметних галузей, курс мотивує дітей до аналізу, співставлення та узагальнення інформації з різноманітних джерел.[3] Наприклад, під час вивчення природничих явищ учні не обмежуються засвоєнням теорії, а проводять експерименти, спостерігають за докільдям і роблять власні висновки. Така діяльність не лише стимулює їх до самостійного мислення, але й формує аналітичні здібності.

Однією з ключових складових курсу є проблемне навчання, яке передбачає створення ситуацій, що потребують активного пошуку рішень. Учителю відводиться роль модератора, який ставить запитання, що не мають готових відповідей. Це заохочує дітей замислюватися, вибудовувати власні аргументи й шукати індивідуальні відповіді. Такий підхід сприяє глибокому залученню учнів у навчальний процес, розвиває навички критичного аналізу та оцінки інформації. Важливим компонентом цього методу є робота в малих групах, де школярі можуть ділитися ідеями, брати участь у дискусіях та враховувати різні погляди. Це не лише зміцнює їхнє критичне мислення, але й навчає аргументувати власну точку зору.

Окрім цього, «Я досліджую світ» допомагає розвитку самостійності в навчанні. Виконуючи дослідницькі завдання, учні вчаться не лише засвоювати нові знання, але й застосовувати їх у практичних ситуаціях. Така діяльність формує творчий підхід до вирішення проблем, допомагаючи дітям розвивати здатність ухвалювати рішення на основі критичного осмислення отриманої інформації.

Висновки. Інтегрований курс «Я досліджую світ» постає, як потужний засіб для розвитку критичного мислення у молодших школярів. Завдяки проблемному навчанню, виконанню дослідницьких завдань і обговоренню результатів, діти вчаться оцінювати та аналізувати інформацію, генерувати власні думки й ухвалювати рішення. Такий підхід не лише полегшує засвоєння навчального матеріалу, але й сприяє підготовці школярів до подальшої освітньої та соціальної діяльності, формуючи їх критичне мислення.

Список використаних джерел:

1. Васильєва С. Формування критичного мислення молодших школярів через інтегрований підхід на уроках «Я пізнаю світ» за програмою «Інтелект України». Всеосвіта. URL: https://vseosvita.ua/library/stattia-formuvannia-krytychnoho-myslennia-molodshykh-shkoliariv-cherez-intehrovanyi-pidkhyd-na-urokakh-ya-piznaiu-svit-za-prohramoiu-intelekt-ukrainy-891024.html?utm_source=chatgpt.com(дата звернення: 10.02.2025).

2. Єпіхіна М. Особливості викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у Новій українській школі. Науковий вісник Ужгородського університету. URL: https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/24868/1/Єпіхіна%20Марина%20Анатоліївна.pdf?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 10.02.2025).

3. Інновації в початковій освіті: досвід, виклики сьогодення, перспективи. DSpace HNPU. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstreams/109c4d13-a5b4-4603-9cb5-105c5a4f58b2/download> (дата звернення: 10.02.2025).